

Nemzeti Társalkodó

Aprilis 1ső napján 1834.

Don Pedro Alcantara bragan-
zai herczeg.

Don Pedro, leányának dona Mária da Gloriának nevében portugalli regens, és brasiliái excsászár 1798ban october 12kén Lisabonban született, második fia volt portugalli király Vidik Jánosnak, és Charlota Joaquina spanyol herczeg asszonynak, VII-dik Ferdinánd spanyol király testvérének. Don Pedro a' maga idősebbik testvérének Antonionak 1802ben történt halála által beirai herczeg lett, attyának uralkodásra jutásával pedig 1816ban martius 20kán brasiliái herczeg és korona örökös. Az ő nevelése egy papra vala bizva, ki a' herczeg testi erejét eléggé ki is fejtette, de lelki tulajdonit elmellőzte, csak ugyan tanult valamit, 's Virgiliust elolvasta. — Csak kilencz esztendő volt midőn 1807ben november 25én a' braganzai királyi ház Brasiliába ment, 's a' kormány lakhelyét 1808ban martius 8kán Bahiából, Rio-Janeiroba változtatta. Minden külső viszonyok hirtelen megváltozása nagy befolyással volt, 's erőssen ébreszté az eleven gyer-

mek lelki tehetségeit; tudás vágyja 's munkássági ösztöne, sokféle táplálatot tanálának, a' mivel 's lelkes brasíliai és portugalliai férfiak társaságokban. Többféle esmeretekkel gazdagította, magát 's némely egyes művészeti tárgyat mesteri tökéletességre is vitt, de gyakorlásainak irányzata, főként nevelőjének a' tiszteletre méltó derék Rademak Jánosnak halála óta, ki mérég által veszté életét, minden czél nélkül vala. Ez okból több oldalú míveltségének semmi erős alapja, hajthatatlan kemény akaratjának semmi biztos álláspontja, tüzes indulatjának semmi tartalékja és rendkívüli munkásságának semmi rendje nem vala. Rendkívüli testi erővel bírván, semmi feszült erőltetés el nem lankasztja; karaktere elég erős és állandó, 's az idő kívánatait esmerve elevenen ragad-meg minden sokat ígérő javítási intézeteket, azonban akaratjának erkölcsi ereje nincs, 's egy láng elme éles látásával nem bír. Igen sokat fog fel egyszerre és igen hirtelen cselekedeteiben. Don Pedro ifjúkori neveléséről annyi bizonyos, hogy ő a' romai és hazai költők munkáit, különösen a' vitézi versezeteket nagy kedvel olvasta, az angol nyelvből fordításokban gyakorolta magát, és a' költői munkákban is tett próbát. A' muzsikát oly tökéletességre vitte, hogy nem csak különféle hangszereken játszik, hanem a' Rio-Janeiroi udvari kápolna számára, több muzsikai darabokat is készített. — A' mechanikát nagy kedvel úzi, egy nagy biliárdot és egy hadi

hajó mintáját maga készítte. Portugallia sorsa, a' politika folyamata, a' háboru és törvényhozás iránt benne eleven részvételt gerjesztett. A' Filangieri hosszas munkáit figyelemmel olvasá, Benjamin Constant munkáival megesmerkedett, 's a' hadi tudományokat szorgalmasan tanulta. — Midőn Vidik János 1815ben december 17kén Brasiliát királyságra emelte, fiának don Pedronak királyi herczeg czimet adott, de az atyát, fiától, álnok ministerek 's udvariak fondorkodása annyira idegenité, hogy don Pedro az igazgatásból semmi részt nem vett, 's még a' status tanácsban sem vala helye. Don Pedro ekkor egy ifju szép europai leánykát szeretett, de szorossabb össze köttetés ezen szerelmet nem követé, és don Pedronak el kellett fojtani ezen hajlandóságát, midőn atyja Marialva marquis brasiliai követ által, Iső Ferencz austriai császár leányával Leopoldina császári herczeg asszonnyal házassági öszve köttetését kieszközlé. Ezen házasság 1817ben május 13kán Bécsben procuratio által ment véghez, 's ezen esztendő november 5kén don Pedro már Rio kikötőjében fogadá el mátkáját, más nap pedig mint hitvesét Boa-Vista kastélyába vezeté. Ez után don Pedro magát szinte csak házi körére szorítá, tanulással 's különböző gyakorlásokkal foglalatoskodott, mert azon hirtelen elhatározás, mely szerént a' Pernambucoban kiütött lázzadás alkalmával, tulajdon házi em-

bereit és cselédeit legottan felkészítette, fegyverben gyakorolta, 's a' lázzadók elleni harczra atyjának ajánlotta, megnyeré ugyan a' nép szeretetét, de nem a' ministerek bizodalját. A' politia annál szemesebben ügyelte minden lépéseit, mivel tudta hogy az igazgatás czélaránytalan 's hibás folyamatjával nincs megelégedve. De midőn a' Portugalliában 1820-ban augustus 24-dike óta létre kapott constitutios élet hire, Brasiliában is hasonló kivánságot ébreszte, don Pedro, ki az idősürgetéseit jobban esmerete mint a' ministerek, atyjának meghalgtatásáért eszedezett. Meghalgtatván igen eleven szinkekkel adá elő a' királynak, miként, az ország politikai állapotjának kikerülhetetlen szükséges jobbitása mellett, a' királyi szék jussai megtartására, egyedüli eszköz csak az lehetne, ha ezen szükséges javítás magától a' királyi széktől származna, 's hatalmasul ellene mondott a' ministerek azon nézetjöknek, mely szerint Európában a' lázzadás elnyomására Anglia segittségét tanácsláak felszólítani. Don Pedronak a' szabadság ügyéhez hiv. ragaszkodása, 's az erőszak rendszabásainak ellenszegülése, megnyeré részére a' nép pártot, 's a' Brasiliában lévő portugallus seregek a' lissaboni Cortesek mellé nyilatkoztak. A' király egy felől státustanácsának sugallati, mely a' herczeget Gibráltárra számkivetni ajánlá, másfelől pedig fijának nagylelkü ajánlati között határozatlanul állott. — Végre Palmella minister eszközléséből egy febr. 22kén költ

királyi rendelet tudtára adá a' népnek, hogy a' politikai reformok előterjesztésére egy biztosság neveztetett ki. — De ez a' késedelem csak gyanut gerjesztett, 's don Pedro kárhoztatá e' lassú és kétes bánás módot; a' portugallus seregek fegyvert ragadtak, és a' Rioi népség zajos lármával tolongott az^o útszakon. Don Pedro ugyan februarius 25dike éjszakáján személyes jelenléte által fentartá a' csendességet, de midőn más nap a' lázadás szinte közönségessé lett, don Pedro oly hathatósan terjeszté elő a' királynak a' veszedelem nagyságát, hogy a' király legottan felhatalmazá ötet, a' nép minden kívánatai telyesítésére. Ezen meghatalmozásnál fogva don Pedro a' constitutios rendszert do Rocio piatzán kihirdetteté, a' Cortesek által készítendő constitutio hittel megerősítését, 's új ministerek kinevezését igéré. — Don Pedro ekkor imádoztja volt a' brasiliai népnek. Miután a' rendet helyreállitá, és a' képvisleti rendszer törvényes béhozatala felől szükséges biztosítást ada, don Pedro esmét visszavonult magános életébe. De majd később a' királyt ministerei, és a' katona párt főbbjei arra bírák, hogy a' lissaboni Cortesek kívánságának engedve Portugalliába visszatérjen. Rioban ezért nagy zugás lett, mely az 1821ben aprilis 21kén a' lissaboni Cortesek gyűlésére küldendő követek választására öszve hívott választó urak gyűlését, mérték felletti kívánatokra vezeté. Portugallus seregek erővel szélyel oszlatták a' gyűlést, és a' ki-

rály április 26kán az egész királyi familiával minden akadály nélkül hajóra ült. Don Pedro pedig az 1821ben április 22kén költ királyi rendeletnél fogva mint igazgató, és a' Vidik János által alkotott brasíliai kormány tanács feje Brasiliában maradt. Azon véres naptól fogva pedig, mely Lissabonban illő fenyíték és büntetés helyett még helybehagyást tanált, a' brasíliaiak szívökben halálos gyűlölség forrott Portugallia 's minden portugallus név ellen. Az eddig don Pedro és a' brasíliai nép közt létező költsönös bizodalom is, lassanként elenyészett, végre pedig különböző pártok heves öszvecsapásai, 's költsönösön ejtett megbántások és hibás tettek, sietteték azon nevezetes nap elkövetkezését, melyen Brasilia eddig imádott don Pedroját is elüzte magától, mert ő is portugallus volt.

Míg don Pedro Brasiliában volt, ő minden ellenpártokat, a' constitutio törvényes alapján kívánt egyesíteni, és igyekezett a' szolgaság 's határtalan hatalmu uralkodás állapotját, a' törvényes szabadság boldog korára változtatni. De ezen válalat, nem nehány esztendők, hanem több emberi nyomok munkája lehetett 's minden esetben erejéhez mérve igen nagy vala. Brasilia a' constitutionalis életre még nem volt elkészülve, a' nép nem volt egy mivelhető természeti állapotban lévő nép, hanem a' bujaság, a' despotismus, fanatismus és pornépi erkölcsök által elaljasult nép. A' nagy

czél kivitelére don Pedroban, a' merész reformator Nagy Péternek nem csak láng elméje, de határtalan hatalma is hibázott. —
(folytatása következik).

Könyv Birálatokról.

Annyi, sőt több kezd jelenben lenni nálunk a' könyvbirálat, mint a' könyv. Örül-ni, fájlalni keljen é? erre majd unokák felelhetnek. Minél több tüzek lobognak a' régi láttéren, annál tündöklőbb fényvilággal öntik-el a' ragyogó csillagok az elemek tengerét: de ha szapora üstökösök szabtalánúl közelítve, igen hatóson érintik egymást, bomol a' mindenség rendszere-lények enyésznek. Értjük - úgy é? - e' képet - Magyarim! Írók!

Elme surlodás, eszméltetések a' tudományok, miveltség országában mit nem tehetnek, csak a' nem látja, kinek szemein kö-zép időbeli hájog ül. Élettelen testek öszve-útközéséből szikrát tud néha a' természeti erő lobbantani: hát az égi elmék költsönös, de rendszeres érdeklései mekkora erejedző (electricos) lángal nem világítják földgömbünk setét övedzetét? de akar testi akar erköltsi világra alkalmazva, egyen súly nélkül abban következés nélkül vásnak az erők; ebben elmeviharok csatáji közt megsebesedett hősök kezein, nyomain, alszik-el a' tökély, a' felemelkedés.

A' nemes vetélkedés, bírálat (recensio) mily fontos befolyásu minden nemzeti művelődésre, emelkedésre, a' múlt, 's főként jelenkori nemzetek történetei méltó tanuk. Versenyezés az állatok némely nemesebbjét is fel-tüzeli; de személy bántás, megtámadás, kicsu-folás nem csak a' sérelmesnek fáj; hanem sok bánthatókat ('s melyik neki türközött hajnok nem ilyen?) is vissza rettent; 's hányan halgatnak-el komoran 's térnek-meg az oroszlanok verneitől, ama rókának szavaival; a' nyomok ijesztenek.

Sokan írtak nálunk is szeliden, nyomo-san, némelyek vadotskán könyvbírálatról. Legyen itt is, célom erányzatához mért egy két szó.

Három nemeit találtam e' bírálatoknak:
Első: E' dolgot személytelenül tekint; fogyatkozásokat jelel sőt pótol-ki, néha szelid baráti hangon, 's részrehajlatlan kézzel kimutatja a' gazból a' virágokat is; azonban véleményyeit hatás okok kísérik. E' célarányos egész bírálat.

Második. E' dolgot személlyel vegyitt; csipkedve jegyez, néha erőltet ki hibákat, de nem jobbitt, állításait nem támogatja 's tüzesen hat ki belőle nem annyira másén gázolás, mint mutatkozási dits vágy. E' célta-lan félbírálat.

Harmadik. Ennek dologgal kevés, csak személyel van baja; konkolyt szemel, sőt hintez magától is; eltapod minden tiszta szemet; felyül ivó farkasként dül] maga zava-

rékjánál az ártatlan bárányokon; csufol, nem hibát keres, szeszélye felkap egy helyet, egy szót, 's gőgösön kikürtöli; távol jobbítási ok-adás céljától, 's néha tehetségétől is, csak mocskolódik. E' nem bírálat; hanem marczongló önn datz, rágalmazó írás, pasquil.

Mi célja helyesen a' bírálatoknak? Minden fontos embernél ezeknek kell lenni: munkásságra serkentés; hijjánok felfejtése, igazítása, pótlása; szempont, rendszer, célarány, fő elv-eránti helyesb vélemény közlése, okokkal bém bizonyítása; kút-okfökre útásítás, szóval igazítás, jobbitás. Ezt teszi a' helyes, becsületes bíráló. A' személyt szerénysége közfalával láttatlanná téve maga előtt, a' dolgot-munkát rendszeresen felöleli; 's cél-eránnyát csak a' tudományok, nemzetiség, honnyelv, mivelődés közjávára intézi. Ez a' tökéletes bíráló. Baráti karokkal öleli ő az író; mert a' jó szándékot a' tsekélységekben is betsüll. Szeliden teszi véleményeit; mert nem tartja tanácsosnak a' többséget elijeszteni az írói pályáról. Állításai nem parancsok; mert érzi hogy maga is csak ember és egy ember, 's a' tökély nem földi való. Fájdalom! ilyek a' kevesek; 's a' többség, inkább csak számok elejébe vastag orru tollal vont nem számláló karikák.

E' tekintetben a' kül mint belföldi bírálatok vegyesek. Nálunk, úgy látszik, most kezd divatozni a' penna hartz. Szép jövenődöt várhatni, ha a' személyességeket is néhol kártékony büszke szellemmel ott nem ta-

lálnok. Példákkal nyilvánosabban tanulunk. Csokonai Vitéz Mihály, Kis Faludy Sándor és Berzsenyi Dániel, TT. Herepei Károly úr helyes megjegyzése szerint is (N. T. 1852. 9. 10. szám) az utóbb idők jelesb költőjénálunk. Érdemlett tisztelet a' többieknek is; de Vitézből még mi válhat vala, ebből a' sok hangu magyar Anakreonból? A' szerelmek nyájas fülemiléjét melyik újj világi kánári vagy papagáj dúlja-ki? 'S a' somogyi Pindár ódáji nem mérkezhettek é a' halhatatlan Horáttal? és több évekkel ezelőtt nem aljasítá é le Vitézt egy birálat köznépi (pöbelhaft) költőnek. A' sümegi édesen érzelő helyett (ha tán halgatásra bírja is a' felvont tollakat enyelgő bájja) hány szajkó nem trombitáltatik? 's a' fontos Berzsenyi elleni berzenkedéseket csak most olvasám, - érzékenyül olvasám a' k. h. esméretek tárából. Munkái nyomán barátságát vadászó baráti kéztől vevék az álsebet a' derék férjfi 's versei. Ama szép jövendő fényes táblájára nem vetnek é előre árnyéklatot az ily setét pecsétek?! — Vitézt ugyan mindjárt akkor kimenték egy baráti kéz hűséges vonásai; kitisztíták a' közvélekedés hatalmas érzetei, 's ez a' Somogyi írónak is vigasztalója leend, míg magyar 's versei élnek. Rég, 's ma is olvasgatok; de engedelemmel legyen kijelentve, egy báj *Lilla, énekek, remény*; a' Sümeg vidéki érzelő tüztelte *Regék, Szerelmek*; 's főként emez utolsónak egy *Ódája*, csak egy *Barátihoz* írt *Ódája* 'sat. a' jelen minden szellem

's szóbeli erőlködései felett arany idő darabjainak maradnak, előttem legalább.

Elhalgatom a' mindennapi tollviadalokat. A' kinek van szeme látta, van füle hallotta. Éppen most olvasám a' Pesti Sas sok becses lapjait. Látám bírálatokról a' szép értekezéseket; 's imé éppen ott olvasék csúf rágalmazást, az *ék'* sorsán szánakodó Ódákat pasquillokat. Megfelel ezekben Y-nti úr, a' szép bírálat sajátságainak? személy nem annyira dolog érintés, csipkedés az egész. Ékfeletti Jérémiási siralmok helyett, mind az érdeklettet, mind az Olvasó közönséget 's Írókat arra kell vala tanítani, a' kárhoztatott szó helyett mi szóval éljenek; 's így csúfság helyett jót tesz vala a' nemzeti nyelvel. De talán kákán göcsöt keresve öndacza elfelejteté az elme ama számvetését, melyet bennem felébresztvén e' tárgyban, úgy találám az által, hogy nincs más szavunk, mellyel ezt tökéletesen kipótolhassuk: mert szép, dísz, kecs, becs, kellem, remek, drága, kincs, háj 's t. i. mind nem felelnek-megszorosan az *ék* szó értelmének. Nem jó, ezt könnyü gunyoló parancs (dictatori) hangon kikiáltani; de hát mi jó? merjük kérdeni, 's várjuk a' feleletet. *Ékes, ekesség, asszonyi, királyi ekesség*, (klenodium) mind számkiüzetnek? szegényül a' helyesen gazdagítandó nyelv. Pedig ha a' leányt *ékes ekesség* 's t. e. elfogadjuk; az anyát *ék* miért számkivetjük? Azonban valyon a' *fa-vas ék, nem ék é?* mint Erdélyben sokaknál, inkább? 's

valyon nem az oláh *jik*-ból 's így feljebb más ily törsöktől ered é? Nem vitatom; de egy szót két értelemben használva több 's mivel nyelvekben is találtam. Deákul *liber*: könyv, *liber szabad*; *Os száj*; *Os csont*. Németül: *Pflaster flastrom*, *Pflaster kövezet* p. o. utszán, francziául: *maison ház*, *maison háznép*, *familia*; *maitresse asszony tanítóné*, *maitresse szerető kedvencz*; Magyarul is: *álom*, *álmodott*, *álomban látott tárgy*, *jelenet*, *álom*, *alvás 's t. i.* De ismét példát elő. Prof. Márton Jó'sef úr (ki a' magyar nyelv körül annyit fáradozott) szótárjában az ék szót két értelemben veszi. Kis Faludy Sándor úr' Csobánczában e' van: *Termetének annyi éke'sat*. Berzsényi Dániel úr barátihoz írt egyik énekében ez: *Nemzetem ékei!* többeket elhallgatva, miért szegényitenők nyelvünket? melyben az ily ártatlan szabadságot főként a' mértékes versekre nézve kedvezőleg eltűrnünk megengednünk kellene.

A' N. T-ban kijött G. Szécsény bíráloi bírálásáról (mas bírálatokról számosságok miatt hallgatva) röviden kettőt jegyzek-meg a) a' derék Gróf, mint láttuk, akarmiként elég erős (et arte et marte) magáért megfelelni, magát védni; mi már résszerént meg is esett. Magokra hagyva is eldöntik viadalt a' bajnokok. Gr. Séchénynek eredetisége, mind fejének, mind szívének 's munkáinak, megnyerte a' pálmát 's a' többségnél, sőt némileg bírálojinál is a' közérzeményt; de

azért nem mondhatjuk, hogy bírálói is éppen mindent elvesztettek volna a' nemzeti közbecsből. A' jóltévő idő békéltesse össze a' nagyra törekedő Lelkeket a' nemzeti jóllétre.

b) a' bírálók szeméjjeit- tán- a' bírálat' bírálása' fogyatkozása nélkül- ellehet vala mellőzni. Noha esmérek közzülök, nem ezért, csak elől érdeklert véleményimnél fogva- írom ezt. A' két utóbbi Bírálók' személlyeit- nem lehet sértve nem találni; a' mit a' védlett Gróf' türedelme se fogott kívánni; az előbbi tiszteletre méltó öreg- ismét Gróf- munkás Hazafi is nagyobb szerénységre méltathatik vala; főként házi környül állásira nézve. (melyik háznak nincs- 's- a' terhesebbnek nem vádolható-terhe?). És- szabad légyen- bántani akaráson kívül- kimondani; e' pont vetett a' szép világ' fényére egy kis árnyékot.

Semmi érdekleből, csupán hazafi érzés; véleményből említődtek ezek. 'S éppen innen vagyok bátor alólról felszollani, 's a' m. t. Társaság körül eső kihívásoknak érté- sére is kedvetlenkedni. Szép illó határai közt a' penna harcz 's hasznos következésü: de a' fő békéltető tudományos bíráknak kell a' szelid türedelem' edgyesség' fáklyájával elől men- ni a' nemzeti nagyság' temploma felé.

Régis ad exemplum totus componitur Or- bis. Olyan időszakban kezdünk élni- tán- há- lá az égnek'- midőn a' szerzőnek ránczba kell szedni homlokát- meg kell egyengetni tollát íróasztala mellett. A' régibb Írók bátran tet- ték közre munkáikat; 's rendszerént dicső-

séget arattak. Nem így van ma; midőn hivatalosan is vizsgálat alá kell menni-a' törvényes 's egy miségi vizsgálatokon kívül is, valamire való munkáknak. 'S itt már egy buzgó hazafiui óhajást nem lehet ki nem sohajtanom: óhajtuk 's reméljük, hogy a' m. T. Társaság' derék sajáttsága szerény türelemes tagoknak fogja a' bírálatokat ajánlani, kik személy válogatás nélkül részre hajlatlanul mind a' munkák' bétét, mind a' fogyasztásokat hűségesen közre tegyék; 's köztanácskozásaiban is ezt fogja sinor mértékül tartani részéről; hogy így a' világot terjessze, 's a' törekedést meg ne fojtsa. A' Tudományok' köztársaságában- ha valahol- van leginkább helyén a' szabadság- illő határok közti sajáttság; 's ez böltsen van meghagyva az edgyeseknél. A' nyelvi ügyében szokáson- példán kívül nem igen látunk egyéb parancsoló (positiv) főként büntető (codex Criminalis) törvényt nem tárgyat- igazgatási vizsgálatot- revisiot- csak nyelvet-Litteraturát értek:) még ha (a' mi megtörténhet, 's miveltebb Nemzeteknél történt) maga a' t. Társaság is valaki által megbíráltatnék. Azonban ennek szükségessége ellen ama nagy jeles fő, széles világu igazgatóság elég kezesseink; ha szinte onnan is (mint minden emberi dolgokból) némely érdekek-észre nem vételek némi érintéssel folynának is ki némellyekre.

A' mi már nyelvünket illeti: Örömmel látjuk azt ügyes művészszeink' sugárfogó-

üvegeik alatt - fontos rövidség? - rendszer -
 's jól el talált újszók által fényesb lángra lob-
 banni; valamint nem lehet a' lelkes, - még
 újízlésű - Magyarok is bosszankodva fel-
 nem indulni, midőn némely önndatz szülte-
 egy egy lézengő szeszély-hegyke társaság,
 vagy éppen majmolás teremtette szavakkal
 mesterül érthetetlené remekelt darabot ta-
 lál olvasni. Láték csak most egy folyó írat-
 ban illy darabot; veszte benne a' nem rút
 tárgy; de ott találám mindjárt a' szelid ros-
 tában- ide inkább illik vala egy pasquil-óda.
 Szép lenne az idegen szókat mind elhúllat-
 nunk; de még csak nyaktekertsekkel pótol-
 hatjuk, inkább maradjunk velek. Ciceró se
 szégyellte remek deákságába egy egy görög-
 szót vegyíteni. Különbönbet rontunk,
 mint igazitunk nyelvünkön; mert a' csak ör-
 jöngésnek marad, hogy szokás által meg ma-
 gyarosodik minden idétlen szó, mely néha
 úgy látszik csak a' 25 betűre, kotzka vetés-
 sel készült; 's millyenek ellen a' pesti szó
 műhelybeliekét is olvastam panaszkodni.

In vitium ducit culpae fuga, si caret arte.

A' mi már szótag mértékeinket illeti: itt
 még sokat különbözünk, 's tán későre is e-
 gyezőnk-meg. De légyen itt erdélyi Magya-
 roknak méltán hízeltedő egy tapasztalás ki-
 nyilatkozva. Kevés évek előtt a' nagyobb
 Magyar Haza, mint a' Székely föld-hosszi-
 totta az erdélyi Magyar által rövidelt szóta-
 gok némelyikét. Megvallom a' főbb nagyobb
 részt követve magam is belé kezdtem rég

szokni a' magyarországi Írók' mértékeibe, 's már velem születté vált nálam. Innen van, hogy mértéklésem az újjabb magyarságtól különbözik. Csak ugyan a' jelent új végküliségben látom, az igen sok rövid szótaglat miatt. Példákra nem útalok; az olvasó emberek igazságomat a' régibb 's új munkákban feltalálják.

Meg kell hát kis Erdélyünknek adni, hogy a' nyelv eléhaladtában a' nagyobb Magyar Haza kezdte sokban, főként a' mértékre nézve, miénkhez szabni magyarságát. Kezdek már ez előtt jelesebb Íróik közelíteni; különösen a' szomszéd Vitéz benne találta magát. A' n. derék Kazinczy, ennek elesmérése nyomán adá leányát erdélyi nevelésre. Van e' kisebb Hazának is tehát szép magyarsága; vannak - idomzatához képest - szép Írói. Melly egy új intést ad; hogy a' két Testvér-Haza tudóssai baráti karokkal, egységgel öleljék egymást, 's egy helyes rendszerrel minden tekintetben öszve olvadjanak a' két Magyar-Haza Írói a' nemzeti nagyság emelésére.

Mind ezek után, az éles ollóju mestereknek Szalkayval (Blumauer travestált Eneássa magyar által öltöztetésében, az olvasóhoz) csak azt mondom: *Kinek mi nem tetszik, csálja jobban.* —